
Yüksek sesle ve hakaret ederek konuşmayınız.

2. KONUŞMA ADABI

İnsan, sosyal bir varlıktır. Bu nedenle iletişim kurmak, insan için aslî bir ihtiyaçtır. İnsanlar arası iletişim her şeyden önce sözcükler aracılığı ile olur. Bu nedenle sağlıklı ortamlar için doğru iletişim kurmayı bilmek gerekir.

Allah (c.c) ve Resulü (s.a.v), insanların veciz sözlerle, güzel ifadelerle konuşmasını, kullanacakları her kelimeyi dikkatle seçmelerini tavsiye etmektedirler.[9] Kur'ân-ı Kerim'de, konuşma adabına dair verilen bazı ilkeler şu şekildedir: Zalimlere karşı yumuşak söz (kavlen leyyinen)[10], yoksula karşı gönül alıcı bir söz (kavlen meysûren)[11], anne-babaya tatlı söz (kavlen kerimen)[12], kalbinde hastalık olanlara karşı yerinde ve uygun söz (kavlen ma'rufen)[13], bütün insanlara karşı doğru söz (kavlen sediden)[14], tebliğ için açık, anlaşılır ve hikmetli söz (kavlen beliğan).[15]

Peygamberimiz (s.a.v) söz söylemeye dair bazı ölçüler belirlemiş ve Müslümanlar'a konuşma adabı öğretmeyi gaye edinmiştir. *"Allah'a ve ahiret gününe iman eden ya hayır söylesin ya sussun"*[16] buyurarak konuşma adabının sınırlarını özetlemiştir. Başka hadislerinde, *"Güzel söz sadakadır"*[17], *"Yarım hurma vermek suretiyle de olsa kendinizi cehennem ateşinden koruyun. O kadarını da bulamayanlar, güzel bir sözle olsun kendilerini korusunlar."*[18] buyurarak güzel söz söylemenin salih amel olduğuna işaret etmiştir. Ayrıca Sevgili Peygamberimiz (s.a.v), dilini ve iffetini koruyan Müslümanlar'ın cennetteki derecesinin yükseleceğini ifade etmiştir.[19]

Yüce Allah (c.c.) buyuruyor ki:

"Allah, zulme uğrayanın dile getirmesi dışında, çirkin sözün açıklanmasını sevmez. Şüphesiz Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir."

Nisâ suresi, 148. ayet.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) buyuruyor ki:

"Allah'ı zikretmeksizin çok konuşmayın! Allah'ın zikri dışında çok söz söylemek kalbi katılaştırır. Katı kalpli olanların ise Allah'tan en uzak kimseler olduğunda şüphe yoktur."

Tirmizî, Zühd, 62.

---

9. *bk. Bakara suresi, 104; en-Nisâ, 46; Buhârî, Edeb 100, Deavât 6.*
10. *bk. Taha suresi, 44. ayet.*
11. *bk. İsrâ suresi, 28. ayet.*
12. *bk. İsrâ suresi, 23. ayet.*
13. *bk. Ahzab suresi, 32. ayet.*
14. *bk. Ahzab suresi, 70. ayet.*
15. *bk. Nisâ suresi, 63. ayet.*
16. *Buhârî, Edeb, 31*
17. *Buhârî, Edeb, 34.*
18. *Buhârî, Zekât, 10; Müslim, Zekât, 66.*
19. *bk. Buhârî, Rikak, 23.*

TARTIŞALIM

Söz ola kese savaşı söz ola bitire başı
Söz ola ağılı aşı bal ile yağ ede bir söz

Yunus Emre

Yukarıdaki beyiti söz söyleme adabı açısından tartışınız.

Peygamber Efendimiz (s.a.v), "*İnsanlara anlayabilecekleri şekilde konuşunuz.*"[20] buyurarak konuştuğumuz kişinin genç, yaşlı, çocuk olmasını, bilgi seviyesini ve içinde bulunduğu şartları göz önünde bulundurmamızı tavsiye etmektedir.

İnsanlara üstünlük taslamak, bilgili olduğunu göstermek niyetiyle yapılan konuşmalar ahlaki değildir. Samimiyet taşımayan, yapmacık olan bu tür sözler, dinimiz tarafından yasaklanmıştır.[21]

Konuşurken, başkalarını dışlayarak fısıldaşmalar da doğru değildir. Peygamberimiz (s.a.v), bu davranışın yalnız kalan kimseyi üzeceğini söyleyerek doğru bulmamış ve "*İki kişi, üçüncü bir kimsenin yanında gizli konuşmasın. Çünkü bu o şahsı üzer.*"[22] buyurmuştur. Ayrıca bir mecliste konuşurken ilk söz hakkının büyüklere ait olduğu unutulmamalıdır. Nitekim bir olayı anlatmak üzere yaş olarak en küçük olan Abdurrahman bin Sehl söze başlayınca, Peygamberimiz (s.a.v), "*Sözü büyüklerine bırak, sözü büyüklerine bırak!*"[23] şeklinde uyarmıştır.

Peygamberimiz (s.a.v) "*Muhakkak ki bir kısım sözler, sihir (gibi bir tesir gücüne sahip)tir.*"[24] buyurarak sözün gücüne vurgu yapmıştır. Her konuda olduğu gibi söz söylemede de ölçülü olmaya gayret etmelidir.

20. *Buhârî, İlim, 49.*
21. *bk. Ebû Davud, Edeb, 94.*
22. *Buhârî, İsti'zan, 47.*
23. *Buhârî, Cizye, 12.*
24. *Buhârî, Nikâh, 47.*
25. *İlhan Kutluer, "İlim" md., DİA, TDV Yayınları, C 22, s. 109.*